

Nr 57.

Bevillningsutskottets betänkande angående beräkning av bevil- ningarna för budgetåret 1952/53, m. m., jämte i äm- net väckta motioner.

Jämlikt § 40 riksdagsordningen avgiver bevillningsutskottet härmed förslag till beräkning av de särskilda bevilningarnas belopp för budgetåret 1952/53 vid tillämpning av gällande eller vid innevarande års riksdag fastställda grunder.

På sätt framgår av det vid årets statsverksproposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1952 (Bilaga 1 till statsverkspropositionen 1952: Inkomster å driftbudgeten) har chefen för finansdepartementet nämnda dag underställt Kungl. Maj:ts prövning finansplan och beräkning av inkomster å driftbudgeten för budgetåret 1952/53 jämte därmed sammanhängande frågor. Departementschefen har därvid anmält riksräkenskapsverkets skrivelse den 8 december 1951 med inkomstberäkning för nämnda budgetår.

I statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit riksdagen besluta, att skogsvårdsavgift enligt förordningen om skogsvårdsavgift skall för år 1952 utgå med en och en halv promille.

Statsverkspropositionen har, såvitt angår det promilletal varmed skogsvårdsavgiften för år 1952 skall utgå, hänvisats till bevillningsutskottet.

I en den 30 april 1952 dagtecknad proposition nr 233 angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1952/53, m. m. har Kungl. Maj:t framlagt förslag angående grunderna för uttagande av preliminär skatt för inkomst under samma budgetår m. m. Kungl. Maj:t har därvid föreslagit riksdagen bl. a. att besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för förra hälften av budgetåret 1952/53 med 100 procent av grundbeloppet och för senare hälften av samma budgetår med 110 procent av grundbeloppet.

Sistnämnda proposition har, såvitt angår berörda procenttal, hänvisats till bevillningsutskottet.

Till utskottets behandling ha hänvisats följande i anledning av proposition nr 233 väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 508 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 663 av herr *Hjalmarson* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 233 måtte besluta att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomst-

skatt, skall ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1952/53 med 100 procent av grundbeloppet»;

2) de likalydande motionerna I: 509 av herr *Bergvall m. fl.* och II: 664 av herr *Ohlin m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte »besluta att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1952/53 med 100 procent av grundbeloppet»; samt

3) motionen I: 504 av herrar *Ola Persson* och *Öhman*, vari hemställts, »att riksdagen, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 233, beslutar att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1952/53 med 100 procent av grundbeloppet».

Till behandling i förevarande sammanhang har utskottet jämväl upptagit den vid riksdagens början väckta, till bevillningsutskottet hänvisade motionen II: 136 av herr *Jonsson* i Skedsbygd *m. fl.* — till den del motionen berör frågan om uttagningsprocentens storlek — i vilken motion hemställts, att riksdagen måtte besluta att antaga det förslag till statlig inkomstskatt, som finnes angivet i 1949 års skatteutrednings betänkande, eller, om detta mot att förmodan icke skulle kunna nu genomföras, genom reducering av uttagningsprocenten eller andra liknande åtgärder återställa skattetrycket till den höjd detsamma erhöll vid genomförandet av 1948 års statsskattereform.

I betänkande nr 50 har utskottet tagit ställning till sistnämnda motion i övrigt.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet hänvisa till motionerna I: 504, II: 136, II: 663 och II: 664.

I det i statsverkspropositionen intagna förslaget till beräkning av inkomsterna å driftbudgeten under budgetåret 1952/53 äro bevillingarna i överensstämmelse med departementschefens förslag beräknade till följande belopp:

	Kronor	Kronor
Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Skatt å inkomst och förmögenhet m. m. . .	4 200 000 000	
Kupongskatt	4 000 000	
Utskiftningskatt och ersättningskatt	1 000 000	
Skogsvårdsavgifter	4 600 000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	200 000	
Arvslottsskatt, gåvoskatt och kvarlåtens- skapsskatt	65 000 000	
Lotterivinstskatt	32 000 000	
Omsättnings- och expeditionsstämplor m. m.	60 000 000	4 366 800 000

Bevillningsutskottets betänkande nr 57.

	Kronor	Kronor
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	180 000 000	
Bensinskatt	325 000 000	505 000 000
Tullar och acciser:		
Tullmedel	350 000 000	
Varuskatt	225 000 000	
Accis å margarin och vissa andra fettvaror	3 000 000	
Skatt å kaffe	17 000 000	
Tobaksskatt	550 000 000	
Brännvinstillverkningskatt	24 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihan-		
delsbolag	13 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhan-		
delsbolag	31 000 000	
Omsättnings- och utskänkningskatt å sprit-		
drycker	625 000 000	
Omsättnings- och utskänkningskatt å vin ..	40 000 000	
Maltdrycksskatt	73 000 000	
Skatt å läskedrycker	35 000 000	
Statlig nöjesskatt	45 000 000	
Skatt å elektrisk kraft	45 000 000	2 076 000 000
Postverket (överskott)		35 000 000

Beträffande riksstatsförslaget inkomstsida och beräkningen av de särskilda inkomstitlarna har departementschefen i *statsverkspropositionen* lämnat följande redogörelse:

Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse. Riksräkenskapsverket har beträffande inkomstiteln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. verkställt beräkning av inkomsterna för såväl budgetåret 1951/52 som 1952/53.

Ämbetsverket har därvid med utgångspunkt från taxeringsutfallet i fråga om verksamhetsåret 1950 haft att uppskatta inkomstutvecklingen under verksamhetsåren 1951 och 1952 ävensom under de första månaderna under 1953. I fråga om skatteunderlagets utveckling har riksräkenskapsverket gjort följande antaganden, varvid särskilda kalkyler gjorts för å ena sidan fysiska personer och likställda och å andra sidan aktiebolag.

Vad först gäller fysiska personer har inkomsten av tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet, som representerar mer än $\frac{1}{6}$ av de fysiska personernas nettoinkomst, under verksamhetsåret 1950 stigit med 4,8 procent i jämförelse med nästföregående år. Riksräkenskapsverket har framhållit, att möjligheterna för en bedömning av utvecklingen under år 1951 ännu äro begränsade. Ämbetsverket har emellertid utgått från en något mer än 20-procentig timlönestegring för industriarbetare över genomsnittet för år

1950 och en något mindre genomsnittlig ökning för övriga grupper löntagare. Med hänsynstagande till någon sysselsättningsökning, övergång från lägre till högre betalda yrken etc. har ämbetsverket framkommit till en sannolik sammanlagd ökning av inkomst av tjänst med omkring 20 procent från år 1950 till 1951. Vid bedömande av inkomstutvecklingen för fysiska personer under år 1952 har riksräkenskapsverket under framhållande av svårigheterna härutinnan ansett sig kunna förutsätta ett fortsatt högkonjunkturläge, bl. a. karakteriserat av hög sysselsättningsgrad och fortgående produktionsökning, vilket i och för sig enligt ämbetsverket icke utesluter vissa sysselsättnings- och avsättningssvårigheter på enstaka punkter eller prisfallstendenser på vissa exportprodukter med högt uppdrivet prisläge. Med hänsyn tagen till fortgående löneglidning och omflyttning till bättre betalda yrken och näringsgrenar har ämbetsverket räknat med en ökning av inkomst av tjänst även utan avtalsmässiga lönestegringar. Ämbetsverket har även framhållit, att löneläget vid början av år 1952 kommer att ligga vid en högre nivå än genomsnittet för år 1951. I vilken omfattning pågående eller väntade avtalsrörelser komma att öka lönesumman är ännu ej möjligt att bedöma. Riksräkenskapsverket har vid sina beräkningar ansett sig böra utgå från att den avtalsmässiga lönestegringen skall bli lägre än under år 1951. Beträffande utvecklingen under våren 1953 räknar riksräkenskapsverket med ytterligare någon ökning. — Inkomst av jordbruksfastighet har från 1949 till 1950 ökat med cirka 6 procent. Det goda skördeutfallet år 1950 påverkar även 1951 års inkomster. Kostnadsstegringar och minskad skörd under år 1951 ha dock reducerat den vid prissättningen på jordbrukets produkter avsedda inkomstökningen. I motsatt riktning ha emellertid verkat de höjda skogspriserna. För år 1952 skulle inkomstökningen avseende själva jordbruksdriften kunna bli något högre än inkomstökningen för löntagare, om kompensation för det dåliga skördeutfallet år 1951 samt viss inkomstförbättring i anslutning till den allmänna höjningen av inkomstnivån erhålles. Härtill kommer att de under hösten 1951 uppnådda höga skogspriserna bidra till att öka även 1952 års inkomst av jordbruksfastighet. — Inkomsten av rörelse under verksamhetsåret 1951 påverkas av en väsentlig ökning av bruttointäkterna men också av stora kostnadsstegringar. Även om vissa delar av handeln utvisa en volymmässig nedgång av omsättningen efter halvårsskiftet anser sig dock riksräkenskapsverket kunna räkna med en betydande stegring av rörelseinkomsterna. För år 1952 synes däremot med hänsyn till kostnadsökningar tills vidare icke böra kalkyleras med någon nämnvärd stegring av nettointkomsten utöver den antagna höjningen under år 1951, vilken riksräkenskapsverket — tillsammans med höjningen för förvärvskällan jordbruksfastighet — beräknat till minst 20 procent.

Vad därefter rör aktiebolagens taxerade inkomster utgjorde ökningen under verksamhetsåret 1950 nära 34 procent mot tidigare beräknade 15 procent. Den redovisade starka vinstökningen beror i första hand på en för företagen gynnsam utveckling av relationen mellan försäljningsintäkter och

kostnader. Den torde enligt riksräkenskapsverket även bero på tillkomsten av investeringsskatten samt på en strävan att med hänsyn till väntade vinstökningar under år 1951 åstadkomma en viss vinstutjämnning mellan åren 1950 och 1951. För verksamhetsåret 1951 är det ännu icke enligt ämbetsverket möjligt att med någon större grad av säkerhet bedöma utvecklingen. Vissa fakta äro dock kända. En fortsatt ökning av produktionsvolym och exportpriser har sålunda ägt rum. Prisstegringen, som varit särskilt betydande för bland annat massa och malm, motväges delvis av högre arbetslöner och råvarupriser samt för massaindustrien dessutom av prisutjämningsavgifter. Enligt av riksräkenskapsverket gjorda undersökningar torde emellertid det sammanlagda taxerade beloppet för svenska aktiebolag för verksamhetsåret 1951 kunna antagas komma att stiga med omkring 50 procent. Ämbetsverket har framhållit att utvecklingen av den skattepliktiga nettointkomsten under år 1952 i nuvarande läge är svår att bedöma. För detta år har emellertid ämbetsverket — även under förutsättning av en fortsatt normal ökning av produktion och handel — ansett sig böra antaga att aktiebolagens taxerade inkomster komma att avsevärt sjunka. Såsom skäl härför har ämbetsverket angivit att en viss nedgång av exportpriserna icke kan anses utesluten och att den höjda kostnadsnivån kommer att påverka vinstresultaten.

Riksräkenskapsverket har erinrat om att nettointkomsten för statsverket å förevarande titel under ett budgetår utgöres av skillnaden mellan, å ena sidan, å titeln redovisade intäkter av statsskatter, kommunalskatter samt vissa medel, som uppbäras i samband med den allmänna uppbörden, och, å andra sidan, utbetalningar av kommunerna tillkommande skattemedel, återbetalningar av överskjutande preliminär skatt samt omföringar av vissa influtna medel till andra riksstatstitlar. Vid uppskattningen av bruttointkomsterna har ämbetsverket viss vägledning av den inom verket förda uppbördsstatistiken ävensom av generalpoststyrelsens månatliga rapporter om totalt influten skatt. På grundval av nämnda material och under de gjorda antagandena angående inkomstutvecklingen har riksräkenskapsverket kunnat beräkna uppbörden av preliminärskatt för innevarande uppbördsår. Riksräkenskapsverket har utgått från, att bestämmelserna om ränta å kvarstående skatt kunna förväntas medföra att redan den preliminära B- och C-skatten för inkomståret 1951 kommer att bli närmare anpassad till den slutliga skatten än vad tidigare varit fallet. Resultatet av preliminärskatteuppbörden för uppbördsåret 1952/53 kommer, enligt vad ämbetsverket framhåller, att starkt påverkas av inkomstutvecklingen under verksamhetsåret 1952, vilket även gäller de under budgetåret 1952/53 infallande två terminerna av nästföljande uppbördsår. Ämbetsverket har för sistnämnda uppbördsår förutsatt oförändrad uttagningsprocent. Inkomstberäkningen för budgetåret 1952/53 måste enligt ämbetsverket inrymma betydande ovisshetsmoment med hänsyn till att inkomstutvecklingen under det kommande året är osedvanligt svår att bedöma.

Riksräkenskapsverket framhåller vidare, att på grundval av 1950 års taxe-

ring ett belopp av i runt tal 700 miljoner kronor påfördes de skattskyldiga såsom kvarstående skatt, medan ett belopp av omkring 255 miljoner kronor skulle återbetalas. Enligt av ämbetsverket från länsstyrelserna infordrade uppgifter uppgår den kvarstående skatten på grund av 1951 års taxering till i runt tal 900 miljoner kronor, medan återbetalningarna kunna beräknas till omkring 235 miljoner kronor. Ökningen i den kvarstående skatten hänför sig till allra största delen till aktiebolagens skattebetalning. Vad beträffar storleken av den kvarstående skatt, som kan komma att påföras på grundval av 1952 års taxering får man enligt riksräkenskapsverket sannolikt räkna med en nedgång till 600—700 miljoner kronor. Till följd av de nya bestämmelserna om ränta å kvarstående skatt torde nämligen fyllnadsinbetalningar av preliminärskatt för år 1951 komma att medföra minskning av den kvarstående skatten. I samma riktning verkar för löntagarnas del den ändring i grunderna för skattetabellernas konstruktion som genomförts fr. o. m. inkomståret 1951 och som innebär att tabellskatten för en viss inkomst utgår med högre belopp än tidigare. Sistnämnda faktor torde även komma att medföra att återbetalningarna av för mycket erlagd preliminärskatt öka till något mer än 300 miljoner kronor. Till inkomsterna å titeln skall, förutom ett jämförelsevis mindre belopp i tillkommande skatt, läggas den kommunala fastighetsskatten, för vilken under budgetåret 1952/53 en viss stegring beräknas till följd av höjda taxeringsvärden. Därtill komma skogsvårdsavgifter och annuiter och inflytande restantier. Härutöver har riksräkenskapsverket för såväl innevarande som nästa budgetår räknat med extraordinär skatteuppbörd genom de förtidsbetalningar av statlig inkomstskatt, som kunna föranledas av avtal med branschorganisationerna inom skogsnäringen.

Riksräkenskapsverkets beräkningar ha lett till det resultatet, att bruttoinkomsterna å förevarande riksstatstitel skulle komma att uppgå för budgetåret 1951/52 till omkring 6 900 miljoner kronor och för budgetåret 1952/53 till omkring 7 400 miljoner kronor.

Då utgifterna å titeln för budgetåret 1951/52 beräknas till i runt tal 2 600 miljoner kronor, uppskattar riksräkenskapsverket utfallet av inkomsttiteln för innevarande budgetår till 4 300 miljoner kronor.

Beträffande nästkommande budgetår har riksräkenskapsverket beräknat utgifterna å inkomsttiteln på följande sätt. Utbetalningen av kommunal-skattemedlen — här inbegripet dels förskott å kommunal inkomstskatt för kalenderåret 1952, dels fastighetsskatten, dels ock slutavräkning på det under kalenderåret 1950 utbetalade förskottet å kommunal inkomstskatt — torde under kalenderåret 1952 komma att uppgå till omkring 2 260 miljoner kronor, varav å första hälften av budgetåret 1952/53 skulle falla omkring 1 130 miljoner kronor. För andra hälften av budgetåret beräknas motsvarande utbetalningar — med utgångspunkt från vad verket antagit beträffande inkomstutvecklingen under år 1951 — belöpa sig till omkring 1 600 miljoner kronor. Till kommunal-skattemedlen, 2 730 miljoner kronor, skola läggas förutom restitutioner dels återbetalningar av överskjutande

skatt, beräknade till något mer än 300 miljoner kronor, och dels omföringar av utskiftnings- och ersättningsskatt, pensionsavgifter, olycksfallsförsäkringsavgifter, skogsvårdsavgifter och annuiteter med omkring 200 miljoner kronor. Utgifterna å titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. under nästa budgetår antagas i enlighet härmed uppgå till i runt tal 3 300 miljoner kronor, innebärande ett inkomstöverskott av i runt tal 4 100 miljoner kronor.

Att den behållna inkomsten å titeln sålunda skulle bli 200 miljoner kronor högre för innevarande budgetår än för nästkommande förklaras enligt riksräkenskapsverket av att bestämmelserna om ränta å kvarstående skatt träda i tillämpning från och med 1952 års taxering och sålunda bli verksamma i avseende på inbetalningen av preliminärskatt för inkomståret 1951. De fyllnadsinbetalningar som föranledas därav medföra en motsvarande minskning av den på budgetåret 1952/53 belöpande kvarstående skatten. Till följd av den för aktiebolagen antagna inkomstutvecklingen under år 1951 torde verkan av dessa förhållanden bli betydande. Vidare bör hänsyn tagas till att den fr. o. m. år 1951 genomförda ändringen i skattetabellernas konstruktion medför ökning i uppbörden av preliminärskatt redan för innevarande budgetår men sänkning av den kvarstående skatten först nästa budgetår. Av väsentlig betydelse är även att eftersläpningen i utbetalningarna av skatt till kommunerna på grund av det under år 1951 starkt stegrade kommunala skatteunderlaget tillför statsverket en tillfällig »vinst». Denna kan uppskattas till drygt 500 miljoner kronor för innevarande budgetår och för nästkommande budgetår till bortåt halva detta belopp.

De av riksräkenskapsverket redovisade beloppen för inkomsterna under de båda budgetåren ha beräknats under antagande att räntan å kvarstående skatt vid den antagna inkomstutvecklingen för aktiebolagen skall föranleda fyllnadsbetalning av preliminärskatt för inkomståret 1951 till avsevärda belopp. I den mån detta antagande icke skulle realiseras, kommer en motsvarande överflyttning av skatteinkomsten till nästa budgetår att ske. Ämbetsverket har vidare vid de gjorda beräkningarna antagit, att bolagen skola reglera sin avskrivningspolitik så, att någon nämnvärd investeringsskatt icke uppkommer. Skulle ämbetsverkets antagande i denna del icke vara riktigt, vilket f. n. är omöjligt att bedöma, kan inkomstillflödet under budgetåret 1951/52 bli mindre än beräknat.

Med starkt understrykande av ovissheten i de gjorda antagandena om inkomstutvecklingen med flera på skattetitelns utfall inverkan omständigheter förordar riksräkenskapsverket, att titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. i riksstaten för budgetåret 1952/53 uppföres med 4 100 miljoner kronor.

Inkomsten av k u p o n g s k a t t, som av överståthållarämbetet beräknats till 4 miljoner kronor för nästa budgetår, har av riksräkenskapsverket upptagits till samma belopp, innebärande en ökning med 0,5 miljon kronor i förhållande till gällande riksstat.

Inkomsttiteln utskiftnings-skatt och ersättnings-skatt har ämbetsverket för budgetåret 1952/53 beräknat till oförändrat 1 miljon kronor.

Inkomsten å titeln skogsvårdsavgifter utgjorde under budgetåret 1950/51 4,6 miljoner kronor. Skogsstyrelsen har anfört att beräkningen av inkomsterna för budgetåret 1952/53 måste bli avhängig av resultatet av nu pågående omtaxering av skogsmark och växande skog, vilken med säkerhet kan förutsägas medföra en avsevärd höjning av det tidigare taxeringsvärdet. I samband med en dylik höjning bör enligt skogsstyrelsens mening en omprövning komma till stånd av det promilletal, varmed skogsvårdsavgift utgår. Starka skäl tala enligt skogsstyrelsen för en sänkning vid höjda taxeringsvärden. I nuvarande läge har skogsstyrelsen ansett sig böra för budgetåret 1952/53 beräkna ifrågavarande inkomsttitel till samma belopp som för innevarande budgetår. I enlighet härmed har riksräkenskapsverket tills vidare upptagit inkomsttiteln med 4,6 miljoner kronor för budgetåret 1952/53.

Även inkomsterna å titeln bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter har riksräkenskapsverket för nästa budgetår beräknat till oförändrat 200 000 kronor.

Generalpoststyrelsens beräkningar av inkomsterna av arvslottskatt, gåvoskatt och kvarlåtenskapsskatt sluta på 53 miljoner kronor för innevarande budgetår och 56 miljoner kronor för budgetåret 1952/53. Riksräkenskapsverket framhåller, att den nya fastighets-taxeringen visserligen icke kan väntas nämnvärt påverka ifrågavarande titel under nästa budgetår men att man på grund av värdestegring för andra kapitaltillgångar torde böra räkna med en fortgående icke oväsentlig stegring av den normala uppbörden under såväl innevarande som kommande budgetår. Varje år brukar också inflyta något eller några större engångsbelopp. Riksräkenskapsverket beräknar därför inkomsterna för budgetåret 1951/52 till 60 miljoner kronor samt föreslår att inkomsttiteln i riksstaten för budgetåret 1952/53 uppföres med 65 miljoner kronor, vilket med 10 miljoner kronor överstiger i gällande riksstat upptaget belopp.

Lotterivinstskatten, som för budgetåret 1950/51 uppgått till 29,4 miljoner kronor och för det löpande budgetåret beräknas inflyta med i runt tal 31 miljoner kronor, har av riksräkenskapsverket för nästa budgetår beräknats till 32 miljoner kronor, innebärande en höjning i förhållande till gällande riksstat med 3 miljoner kronor.

Inkomsterna under titeln omsättnings- och expeditionsstämplor m. m., som i gällande riksstat uppförts med 50 miljoner kronor, beräknas av riksräkenskapsverket, med ledning av för innevarande budgetår influten uppbörd, till 60 miljoner kronor för budgetåret 1951/52. För budgetåret 1952/53 förordar riksräkenskapsverket att inkomsttiteln upptages med samma belopp, 60 miljoner kronor.

Automobilskattemedel. I gällande riksstat ha intäkterna av fordonsskatten och bensinskatten upptagits till 110 resp. 250 miljoner kronor. Med utgångspunkt från inhämtade uppgifter rörande motorfordonsbeståndet vid ingången av tredje kvartalet 1951 har riksräkenskapsverket — med hänsyn till 1951 års riksdags beslut rörande särskild skatt på importerade och nytillverkade fordon och med beaktande av att ökningen av personbilbeståndet till väsentlig del avser fordon i de lägsta viktklasserna — beräknat fordonsskatten till 115 miljoner kronor för innevarande budgetår och till 130 miljoner kronor för budgetåret 1952/53. Enligt beräkningarna av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kommer bensinskatten för budgetåren 1951/52 och 1952/53 att uppgå till 290 resp. 360 miljoner kronor. Styrelsen har härvid utgått från de ordinarie bensinskattemedel, som influtit under senare år samt antagit att bensinförbrukningen ökas proportionellt mot automobilbeståndets ökning. Riksräkenskapsverket har — med erinran om att den successiva övergången till allt mer bränslesparande motorer medför att ifrågavarande skatt knappast kan tänkas öka proportionellt mot fordonbeståndets ökning men att en viss ökning av trafiken är att förvänta — ansett sig böra räkna med fortsatt stegring av bensinskatten ehuru i långsammare takt än väg- och vattenbyggnadsstyrelsen räknat med. I överensstämmelse härmed och med beaktande jämväl av beräkningar från generaltullstyrelsen, kontrollstyrelsen, statens bränselekommission, överståthållarämbetet och länsstyrelserna har riksräkenskapsverket beräknat inkomstiteln bensinskatt för budgetåret 1951/52 till 290 miljoner kronor och för budgetåret 1952/53 till 325 miljoner kronor.

Tullar och acciser. Inkomstiteln tullmedel, som under budgetåret 1950/51 gav en behållen intäkt av ca 355 miljoner kronor, är i riksstaten för löpande budgetår uppförd med 330 miljoner kronor. Vid i november 1951 gjord uppskattning har generaltullstyrelsen beräknat nettouppbördens för innevarande budgetår till 360 miljoner kronor och för nästa budgetår till 350 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket, som godtagit generaltullstyrelsens beräkning i fråga om såväl löpande som nästkommande budgetår upptar inkomsterna å titeln tullmedel till 360 miljoner kronor för budgetåret 1951/52 samt förordar, att titeln, under förutsättning av oförändrade tullsatser, för budgetåret 1952/53 uppföres med 350 miljoner kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår är inkomstiteln varuskatt, varunder även redovisas intäkter av pälsvaruskatt samt den särskilda försäljningsskatten å mattor, guldsmedsvaror och grammofonvaror, upptagen till ett belopp av 190 miljoner kronor. Härtill kommer att enligt proposition nr 218 till 1951 års riksdag bör den särskilda skatten på importerade och nytillverkade fordon under nu löpande budgetår redovisas under inkomstiteln varuskatt. Riksräkenskapsverket förutsätter att skatten även nästa budgetår redovisas under nämnda titel. Enligt en av riksräkenskapsverket approximativt gjord beräkning skulle skatten i vad rör importerade

bilar och motorcyklar ge 40 miljoner kronor för helt år och för återstående del av budgetåret något över 25 miljoner kronor, medan kontrollstyrelsen i vad rör tillverkningen inom landet beräknar skatten till 17 miljoner kronor för 1951/52 och 30 miljoner kronor för 1952/53. I anslutning till beräkningar av kontrollstyrelsen, generaltullstyrelsen och länsstyrelserna om utfallet av inkomsttiteln har riksräkenskapsverket, som erinrat om den av 1951 års riksdag beslutade sänkningen av skatten på choklad- och konfityrvaror, uppskattat inkomsttiteln varuskatt till 205 miljoner kronor för budgetåret 1951/52 och till 225 miljoner kronor för budgetåret 1952/53.

I fråga om titeln *accis å margarin och vissa andra fettvaror*, som i gällande riksstat uppförts med 4 miljoner kronor, har riksräkenskapsverket i enlighet med kontrollstyrelsens kalkyler beräknat inkomsterna för vart och ett av budgetåren 1951/52 och 1952/53 till 3 miljoner kronor.

Inkomsterna på titeln *skatt å kaffe*, som för innevarande budgetår är uppförd i riksstaten med 15 miljoner kronor, ha av generaltullstyrelsen och statens jordbruksnämnd beräknats till 15 respektive 16 miljoner kronor för nämnda budgetår. För nästa budgetår räknar generaltullstyrelsen med en intäkt av 16 miljoner kronor, medan jordbruksnämnden anser inkomstposten böra upptagas med 17 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket har anslutit sig till jordbruksnämndens kalkyler.

I gällande riksstat har *tobaksskatten* upptagits till 500 miljoner kronor. Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet har med hänsyn till försäljningssiffrorna under de senaste månaderna beräknat tobaksskatten för innevarande budgetår till något mellan 495 och 500 miljoner kronor.

Tobaksmonopolet har — under beaktande av nuvarande tendensen i förbrukningen — beträffande nästkommande budgetår kalkylerat med en minskning av försäljningen av tobaksvaror utom av cigaretter, för vilka en mindre fortsatt ökning av kvantiteten förutsättes. Med utgångspunkt härifrån och under antagande av oförändrade priser och i huvudsak oförändrad köpkraft har tobaksmonopolet funnit sig böra beräkna inkomsterna av tobaksskatt till 515 miljoner kronor för budgetåret 1952/53.

Riksräkenskapsverket — som med hänsyn till inkomstillflödet under månaderna juli—november 1951 funnit sig böra räkna med en högre inkomstnivå än tobaksmonopolet kalkylerat med — har under förutsättning av oförändrade priser uppskattat tobaksskattens avkastning för nu löpande budgetår till 525 miljoner kronor samt föreslår att inkomsttiteln i riksstaten för budgetåret 1952/53 upptages till 550 miljoner kronor.

Brännvinstillverkningsskatten, som i gällande riksstat upptagits till 21 miljoner kronor, beräknas av kontrollstyrelsen för löpande budgetår inflyta med 23 miljoner kronor. För budgetåret 1952/53 har styrelsen beräknat intäkten till 24 miljoner kronor. Mot denna uppskattning har riksräkenskapsverket icke haft något att erinra.

Riksräkenskapsverket föreslår, att inkomsterna av *rusdrycksför-*

säljningsmedel av partihandelsbolag, vilka för innevarande budgetår upptagits med 17 miljoner kronor, för vart och ett av budgetåren 1951/52 och 1952/53 beräknas till 13 miljoner kronor.

Inkomsterna av rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhandelsbolag har i riksstaten för löpande budgetår upptagits med 29 miljoner kronor. I enlighet med av kontrollstyrelsen lämnade uppgifter uppskattar riksräkenskapsverket här avsedda inkomster för budgetåret 1951/52 till 29 miljoner kronor och för budgetåret 1952/53 till 31 miljoner kronor.

Omsättnings- och utskänknings skatten å spritdrycker har i riksstaten för löpande budgetår uppförts med 560 miljoner kronor. Kontrollstyrelsen beräknar, att inkomsterna å titeln för budgetåren 1951/52 och 1952/53 skola inflyta med 590 respektive 600 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket har emellertid med hänsyn till inkomstillflödet under den hittills förflutna delen av innevarande budgetår uppskattat inkomsterna å förevarande titel till 600 miljoner kronor under budgetåret 1951/52 samt föreslår, att titeln för budgetåret 1952/53 beräknas till 625 miljoner kronor.

Omsättnings- och utskänknings skatt å vin har i riksstaten för löpande budgetår upptagits till 40 miljoner kronor. Kontrollstyrelsen har nu beräknat denna inkomst till 39 miljoner kronor för löpande och 40 miljoner kronor för nästkommande budgetår. Riksräkenskapsverket, som uppskattat inkomsterna för budgetåret 1951/52 till 40 miljoner kronor, har för nästa budgetår i överensstämmelse med kontrollstyrelsens kalkyler räknat med oförändrat belopp, 40 miljoner kronor.

Malt drycksskatten har i gällande riksstat upptagits till 73 miljoner kronor, till vilket belopp skatten enligt av kontrollstyrelsen nu gjorda beräkningar även uppskattas inflyta såväl för innevarande som för nästkommande budgetår. Riksräkenskapsverket har anslutit sig till kontrollstyrelsens beräkningar.

I enlighet med kontrollstyrelsens beräkningar uppskattar riksräkenskapsverket inkomsterna av skatt å läskedrycker under budgetåret 1951/52 till 33 miljoner kronor, vilket belopp understiger det i riksstaten upptagna med 2 miljoner kronor. Den sålunda beräknade bristen förklaras, enligt kontrollstyrelsen bl. a. av kostnadsstegringar och den under år 1950 beslutade skattehöjningen. För nästa budgetår räknar kontrollstyrelsen med oförändrad intäkt, 33 miljoner kronor, medan riksräkenskapsverket anser inkomstposten böra upptagas till 35 miljoner kronor.

Enligt från överståthållarämbetet och länsstyrelserna inhämtade uppgifter beräknas inkomsten å titeln statlig nöjesskatt, som i riksstaten för löpande år upptagits till 40 miljoner kronor, komma att uppgå till 43,7 miljoner kronor under budgetåret 1951/52 och 43,8 miljoner kronor under budgetåret 1952/53. Riksräkenskapsverket beräknar emellertid med stöd av uppbördssiffrorna för de två sistförflutna kvartalen inkomsterna under titeln för innevarande budgetår till 45 miljoner kronor och föreslår att inkomstposten för nästa budgetår upptages till likaledes 45 miljoner kronor.

Skatt å elektrisk kraft, som i riksstaten för löpande budgetår upptagits till 45 miljoner kronor, beräknas av kontrollstyrelsen till i runt tal 50 miljoner kronor för detta och ca 85 miljoner kronor för nästa budgetår. Riksräkenskapsverket har icke haft något att erinra mot kontrollstyrelsens beräkningar.

Avkastningen av den tillfälliga automobilskatten beräknas för budgetåret 1951/52 till 105 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket har, med hänsyn till vad härom anförts i propositionen nr 218 till 1951 års riksdag, icke beräknat någon inkomst av denna skatt under nästkommande budgetår.

I fråga om beräkningen av de olika inkomstitlarna i riksstatsförslaget ansluter jag mig till riksräkenskapsverkets förslag där icke annat anges i det följande.

Inkomstiteln skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse m. m. har av riksräkenskapsverket — med starkt understrykande av ovissheten i de gjorda antagandena om inkomstutvecklingen med flera på skattetitlens utfall inverkan omständigheter — uppskattats till 4 100 miljoner kronor. I det föregående har jag vid anmälan av finansplanen utgått från att ett belopp av ca 100 miljoner kronor kommer att nästa budgetår inflyta till följd av förordningen om särskild avgift vid vissa investeringar. Investeringsavgiften kommer att uttagas på grundval av 1953 års taxering (verksamhetsåret 1952) och således slutligt förfalla till betalning under våren 1954. Med hänsyn till att bestämmelserna om ränta å kvarstående skatt äro tillämpliga även i fråga om investeringsavgifter torde emellertid fyllnadsinbetalningar förutsättas komma att ske i viss omfattning under budgetåret 1952/53. Jag föreslår, att inkomsten av investeringsavgiften redovisas under förevarande skattitel och preliminärt beräknas till 100 miljoner kronor. I avvaktan på den översyn av inkomstberäkningen som är avsedd att företagas längre fram under riksdagen och med hänvisning till vad jag härutinnan anfört i finansplanen torde i anslutning till riksräkenskapsverkets förslag oförändrad uttagningsprocent beträffande den statliga inkomstskatten få tagas som utgångspunkt för den nu gjorda beräkningen. Förevarande inkomstitel torde alltså preliminärt uppföras med 4 200 miljoner kronor för nästa budgetår.

Beträffande titeln skogsvårdavgifter har skogsstyrelsen i sitt förslag till riksräkenskapsverket angående titlens beräkning ifrågasatt en sänkning av promilletalet för avgiftens uttagande i samband med den höjning av taxeringsvärdena för skogsmark och växande skog som kan föräntledas av pågående omtaxeringar. Först då resultatet av dessa föreligger kan frågan om en ändring av promillesatsen prövas. Jag föreslår därför, att titeln beräknas med utgångspunkt från oförändrat uttag för år 1952 och uppföres med det av riksräkenskapsverket föreslagna beloppet 4 600 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har beräknat automobilskatt medlen till 455 miljoner kronor, varav 130 miljoner kronor i fordonsskatt och 325 mil-

joner kronor i bensinskatt. Jag torde i detta sammanhang få erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 23 februari 1951 igångsatt en utredning angående beskattningen av motorfordonstrafiken. Enligt direktiven för utredningen borde bl. a. frågan om fördelningen av beskattningen på motorfordon och bensin tagas upp till prövning med sikte på en överföring av större delen av skattebördan på motorfordonen. Vidare ifrågasattes en omfördelning av fordonsskatt mellan fordon med olika viktklasser, vilket skulle kunna medföra en total höjning av fordonsskattens ram. Med hänsyn till utredningens omfattning torde slutligt förslag icke kunna föreläggas årets riksdag. Såsom jag förut antytt har jag emellertid för avsikt att senare göra hemställan om att i avvaktan på resultatet av utredningen ett provisoriskt förslag angående fordonsskatten framlägges för riksdagen. Som skäl härför vill jag i förevarande sammanhang framhålla att de utgifter för vägväsendet m. m. som skola täckas av automobilskattemedel och varom förslag framlägges under vederbörande huvudtitlar, uppgå till sammanlagt 504,7 miljoner kronor. Vidare torde med hänsyn till penningvärdeförändringen en viss höjning av motorfordonsskatten även med nuvarande principer för fördelningen vara befogad. Det torde böra erinras om att den tillfälliga automobilskatten, vilken för innevarande budgetår beräknats till 105 miljoner kronor, icke är avsedd att utgå under nästa budgetår. I avvaktan på det förslag angående motorfordonsskatten, som senare kommer att föreläggas riksdagen, föreslår jag att titeln för nämnda skatt preliminärt beräknas till 180 miljoner kronor, varigenom automobilskattemedlen skulle uppgå till i runt tal samma belopp som de utgifter, som skola täckas av dessa medel.

Titeln skatt å elektrisk kraft har enligt av kontrollstyrelsen lämnade uppgifter av riksräkenskapsverket uppskattats till 85 miljoner kronor. Då såsom i föregående sammanhang berörts jag senare kommer att hemställa att förslag förelägges riksdagen om viss ändring av gällande bestämmelser med avseende på skattens uttagande hos förbrukare, föreslår jag att titeln nedräknas med 40 miljoner kronor i förhållande till riksräkenskapsverkets förslag eller till 45 miljoner kronor.

I *propositionen* nr 233 har föreslagits ny beräkning av vissa inkomstitlar. Departementschefen har därvid anfört bl. a. följande:

I skrivelse den 24 mars 1952 har *riksräkenskapsverket* jämlikt gällande instruktion avlämnat förslag till förnyad beräkning av statsverkets inkomster under de större inkomstitlarna för budgetåret 1952/53. Vid beräkningens verkställande har ämbetsverket liksom under tidigare år från vederbörande myndigheter införskaffat nya uppgifter rörande de större inkomstitlarna ävensom vissa speciellt konjunktur känsliga inkomstitlar. Beträffande de olika inkomstitlarna har riksräkenskapsverket i huvudsak anfört följande.

Skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Den vid varje tidpunkt beräknliga utvecklingen å denna titel äger på grund av källskattesystemet ett nära samband med de antaganden, som kunna göras beträffande inkomstutvecklingen under hela den period beräkningen omfattar. I fråga om fysiska

personer gäller detta särskilt i fråga om löneinkomsten, enär variationerna i densamma giva direkt utslag i avseende på den inflytande preliminärskattens storlek. De från och med innevarande års taxering tillämpliga bestämmelserna om ränta å kvarstående skatt ha medfört, att förhållandet i högre grad än tidigare blivit detsamma även i fråga om svenska aktiebolag. Dessa bestämmelser kunna förväntas medföra en ökad inbetalning av preliminärskatt under innevarande budgetår och en däremot svarande minskning av den kvarstående skatt, som kommer att inflyta under nästkommande budgetår. Ej minst med hänsyn härtill synes det lämpligt, att utfallet av skattetiteln för budgetåret 1951/52 och beräkningen av titeln för budgetåret 1952/53 bedömas i ett sammanhang.

I sin senast avgivna inkomstberäkning framhöll riksräkenskapsverket, att det ej vore möjligt att bedöma i vilken omfattning då pågående eller väntade avtalsrörelser komme att öka lönesumman. Riksräkenskapsverket ansåg sig dock böra räkna med att den avtalsmässiga lönestegringen skulle bli lägre än under 1951. Ämbetsverket framhöll emellertid, att löneläget vid början av år 1952 komme att ligga vid en högre nivå än genomsnittet för år 1951. Beräkningen grundades på det antagandet, att den under år 1952 utbetalade lönesumman skulle komma att med omkring 12 % överstiga lönesumman för år 1951. Riksräkenskapsverket finner nu sannolikt, att stegringen kommer att bli större än vad sålunda antagits och anser sig här böra utgå från att densamma kommer att röra sig om 17 å 18 %. Även beträffande utvecklingen under våren 1953 har riksräkenskapsverket som följd härav funnit sig böra räkna med någon stegring utöver vad tidigare förutsatts i kalkylen.

Beträffande fysiska personers inkomst av andra förvärvskällor än inkomst av tjänst synes anledning ej föreligga att i detta sammanhang räkna med ändrade antaganden i förhållande till vad som redovisades i den senaste inkomstberäkningen.

Vad beträffar aktiebolagen framhöll riksräkenskapsverket i inkomstberäkningen, att vissa fakta, som komme att påverka vinstsiffrorna för år 1951, vore kända. Ämbetsverket ansåg sig kunna antaga, att det sammanlagda taxerade beloppet för massa- och pappersindustri, gruvor och vissa bruksföretag skulle bli avsevärt högre än för år 1950. Samma antagande gjordes beträffande rederier. Även för övriga bolag förutsattes en icke obetydlig vinstökning. Sammanfattningsvis ansåg sig riksräkenskapsverket kunna göra det antagandet att det totala taxerade beloppet för svenska aktiebolag för verksamhetsåret 1951 skulle komma att stiga med omkring 50 procent. Beträffande utvecklingen under år 1952 lade riksräkenskapsverket till grund för inkomstberäkningen det antagandet att aktiebolagens taxerade inkomster för verksamhetsåret 1952 skulle komma att avsevärt sjunka.

Ehuru det uppenbarligen icke låter sig göra att med någon större grad av säkerhet bedöma taxeringsutfallet, finner riksräkenskapsverket nu sannolikt att den beräknade stegringen av det taxerade beloppet för verksamhetsåret 1951 i fråga om massa- och pappersindustrien skall stanna vid en lägre nivå än vad som antogs i december. Som följd härav skulle skatten å aktiebolagens inkomster under år 1951 kunna förväntas bli omkring 100 miljoner kronor lägre. I fråga om de tidigare gjorda antagandena beträffande inkomstutvecklingen för bolagen under verksamhetsåret 1952 har riksräkenskapsverket icke funnit anledning göra någon ändring.

I decemberberäkningen gjordes det antagandet att bestämmelserna om ränta å kvarstående skatt skulle föranleda aktiebolagen att i avsevärd utsträckning erlagga fyllnadsbetalningar till den preliminärskatt, som i vanlig ordning erlagts under uppboordsåret. Då tiden för verkställande av sådana

fyllnadsbetalningar utgår först den 30 april, låter det sig ej göra att nu med större säkerhet bedöma i vilken omfattning möjligheten härtill kommer att utnyttjas, särskilt som man numera även har att räkna med verkningarna av den skärpta kreditpolitiken. Riksräkenskapsverket har vid denna beräkning utgått från samma antagande som vid decemberberäkningen.

För såväl innevarande som nästkommande budgetår räknades i inkomstberäkningen med att viss skatteuppbörd av mera extraordinärt slag skulle tillföras riksstatstiteln, nämligen sådana förtidsbetalningar av statlig inkomstskatt, som föranledas av avtal med de stora branschorganisationerna inom skogsnäringen. Såvitt nu kan bedömas, kommer också titeln att för innevarande budgetår tillföras det sålunda beräknade beloppet, 150 miljoner kronor. Däremot synas övervägande skäl tala för det sannolika i att det för nästa budgetår beräknade beloppet, 200 miljoner kronor, kommer att i huvudsak bortfalla.

För investeringsskatten, som vid decemberberäkningen förutsattes huvudsakligen komma till uttryck i form av ökade inbetalningar av inkomstskatt, har nu ansetts böra bland inkomsterna å titeln för nästa budgetår upptagas en särskild post av storleksordningen 50 miljoner kronor.

Slutligen bör erinras, att i statsverkspropositionen företogs en uppräknings å 100 miljoner kronor av de av riksräkenskapsverket beräknade inkomsterna å titeln för budgetåret 1952/53 med hänsyn till den av höstriksdagen beslutade investeringsavgiften.

Beträffande de å titeln redovisade utgifterna har riksräkenskapsverket icke funnit anledning göra någon ändring i de tidigare beräkningarna.

Efter de nu gjorda justeringarna skulle inkomsterna å titeln kunna beräknas uppgå för innevarande budgetår till inemot 7 100 miljoner kronor och för nästkommande budgetår till 7 900 miljoner kronor, medan utgifterna skulle utgöra i runt tal 2 600 respektive 3 300 miljoner kronor.

Den behållna inkomsten skulle sålunda uppgå för budgetåret 1951/52 till 4 500 miljoner kronor och för budgetåret 1952/53 till 4 600 miljoner kronor.

Riksräkenskapsverket vill starkt understryka det ovissa i de antaganden, som gjorts i fråga om fyllnadsbetalningar av preliminär skatt för verksamhetsåret 1951. I den mån kvarskatteräntan icke föranleder fyllnadsbetalningar i den utsträckning riksräkenskapsverket här räknat med, sker en motsvarande förskjutning i skatteinkomsten från budgetåret 1951/52 till budgetåret 1952/53. Vilken omfattning en sådan överflyttning kan komma att få, kan icke överblickas förrän första veckan i maj.

Konjunkturskatt. I proposition nr 79 till innevarande års riksdag har framlagts förslag till förordning om konjunkturskatt för år 1952. Skatten har enligt vad i propositionen framhålles överslagsvis beräknats komma att tillföra statsverket ca 150 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket, som finner övervägande skäl tala för att en sådan skatt — i likhet med vad fallet var med krigskonjunkturskatten — bör redovisas å särskild riksstatstitel, har i enlighet med propositionen upptagit konjunkturskatt i denna beräkning med 150 miljoner kronor.

Arvslottsskatt, gåvoskatt och kvarlåtenskapsskatt. I statsverkspropositionen är denna inkomstitel upptagen till 65 miljoner kronor. Generalpoststyrelsen, som i november 1951 beräknade de totala inkomsterna under titeln i fråga till 56 miljoner kronor, har i skrivelse den 15 mars 1952 efter förnyad beräkning anfört, att titeln numera bör upptagas till förslagsvis 65 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket föreslår, att det i statsverkspropositionen upptagna beloppet, 65 miljoner kronor, får kvarstå oförändrat.

Lotterivinstskatten har i statsverkspropositionen beräknats till 32 miljoner kronor. I sin förnyade beräkning har även generalpoststyrelsen föresla-

git detta belopp mot tidigare 30 miljoner kronor. Med hänsyn bland annat till inkomstillflödet under innevarande budgetår anser riksräkenskapsverket, att titeln i det slutliga riksstatsförslaget bör upptagas med ett till 34 miljoner kronor förhöjt belopp.

Omsättnings- och expeditionsstämplor. Denna titel beräknades i december 1951 av riksräkenskapsverket till 60 miljoner kronor, vilket belopp även uppförts i statsverkspropositionen. Generalpoststyrelsen, som i sin ursprungliga beräkning uppskattade inkomsterna å titeln till 53 miljoner kronor, anser sig vid förnyad beräkning med utgångspunkt från nu kända uppbördssiffror för innevarande budgetår kunna beräkna uppbörden till högst 60 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket föreslår, att det i statsverkspropositionen uppförda beloppet på titeln bibehålles.

Fordonsskatt. I statsverkspropositionen har denna inkomsttitel i avvaktan på det förslag angående motorfordonsskatten, som avsågs senare komma att föreläggas riksdagen, preliminärt beräknats till 180 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket hade i december 1951, under förutsättning av oförändrade skattesatser, föreslagit, att titeln skulle beräknas till 130 miljoner kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknade i skrivelse till riksräkenskapsverket den 7 november 1951, under samma förutsättning beträffande skattesatserna, inkomsterna på titeln till 140 miljoner kronor och har i skrivelse den 7 mars 1952 meddelat, att intet därefter framkommit, som föranleder ändring av denna beräkning. Länsstyrelserna uppskattade i november 1951 fordonsskatten till 118 miljoner kronor och deras förnyade beräkningar ha icke lett till ändring av detta belopp. Med ledning av vad som nu är känt om ökningen av fordonbeståndet under andra halvåret 1951 och om de faktorer, som kunna beräknas påverka utvecklingen under år 1952, anser riksräkenskapsverket, att de antaganden beträffande fordonbeståndets tillväxt, vilka lades till grund för verkets beräkning i december 1951, fortfarande kunna godtagas.

Kungl. Maj:t har i proposition nr 114 förelagt riksdagen förslag till vissa höjningar av de för fordonsskatten gällande skattesatserna. Inkomstökningen genom den föreslagna höjningen i beskattningen beräknas i propositionen till omkring 52 miljoner kronor för budgetåret 1952/53. Riksräkenskapsverket föreslår med anledning härav och med hänvisning till det ovan anförda, att titeln fordonsskatt i det slutliga riksstatsförslaget upptages till 180 miljoner kronor eller samma belopp som preliminärt uppförts i statsverkspropositionen.

Bensinskatt. Riksräkenskapsverket föreslog i december 1951, att denna titel skulle beräknas till 325 miljoner kronor, vilket belopp även uppförts i statsverkspropositionen. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknade i november 1951 inkomsterna på ifrågakvarande titel till 360 miljoner kronor och har i skrivelse den 7 mars 1952 meddelat, att styrelsen icke ansett sig ha anledning att frångå sin tidigare beräkning. Enligt generaltullstyrelsens, kontrollstyrelsens och länsstyrelsernas förnyade beräkningar skulle skatten på bensin och motorbrännolja inbringa 321 miljoner kronor, vilket innebär en mindre höjning i förhållande till samma myndigheters uppskattningar i november 1951. Bränslekommissionen har i skrivelse den 15 mars 1952 meddelat, att det enligt dess uppfattning icke föreligger skäl att frångå den av kommissionen tidigare utarbetade prognosen beträffande bensinförbrukningen under budgetåret 1952/53, vilken i stort sett överensstämmer med de antaganden, som lågo till grund för riksräkenskapsverkets decemberberäkning.

Riksräkenskapsverket förordar, att det i statsverkspropositionen upptagna beloppet på 325 miljoner kronor bibehålles.

Tullmedel. Inkomsterna på denna titel har i statsverkspropositionen beräknats till 350 miljoner kronor. Detta belopp hade även föreslagits av generaltullstyrelsen. Den 14 mars 1952 har generaltullstyrelsen meddelat, att styrelsen icke funnit anledning frångå den i november 1951 gjorda beräkningen av nettouppbörderna på titeln. Det föreslagna beloppet, 350 miljoner kronor, utgör nettot mellan en beräknad bruttouppbörd på 375 miljoner kronor och restitutioner på 25 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket anser, att generaltullstyrelsens beräkning bör godtagas. Riksräkenskapsverket föreslår därför, att för ifrågavarande titel bibehålles det i statsverkspropositionen upptagna beloppet.

Varuskatt. I statsverkspropositionen har för denna inkomstitel upptagits 225 miljoner kronor, vilket belopp även föreslagits av riksräkenskapsverket. Kontrollstyrelsens och generaltullstyrelsens förnyade beräkningar ge tillsammans ett belopp av 227 miljoner kronor. En viss osäkerhet vidlåder beräkningarna av denna titel framför allt på grund av att erfarenheterna hittills äro ringa beträffande effekten av den sänkta skattesatsen på choklad och konfityrvaror och av skatten vid tillverkning och import av personbilar och motorcyklar m. m. Riksräkenskapsverket anser icke anledning föreligga att ändra det i statsverkspropositionen upptagna beloppet på 225 miljoner kronor för inkomstiteln varuskatt.

Skatt å kaffe har i statsverkspropositionen upptagits till 17 miljoner kronor. Statens jordbruksnämnd och generaltullstyrelsen hade beräknat denna inkomstitel till 17 resp. 16 miljoner kronor. Dessa båda myndigheters förnyade beräkningar innebära, att jordbruksnämnden bibehåller sitt tidigare belopp medan generaltullstyrelsen höjt sin tidigare beräkning till 17 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket föreslår, att det i statsverkspropositionen upptagna beloppet bibehålles.

Tobaksskatt. Riksräkenskapsverket föreslog i sin inkomstberäkning i december 1951, att för denna titel skulle upptagas ett belopp på 550 miljoner kronor, vilket även uppförts i statsverkspropositionen. Aktieföretaget Svenska tobaksmonopolet, som i oktober 1951 beräknade tobaksskatten till 515 miljoner kronor, har i skrivelse den 10 mars 1952 framhållit, att den kraftiga stegringen av omsättningen av tobaksvaror under innevarande budgetår motiverar en uppräknig av det tidigare föreslagna beloppet till 565 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket, som för innevarande budgetår beräknar tobaksskatten till 550 miljoner kronor, föreslår med hänsyn till den fortgående omsättningsökningen, att inkomstiteln för budgetåret 1952/53 upptages till 575 miljoner kronor. Härvid har icke hänsyn tagits till en eventuell ändring av bestämmelserna om inleverans av tobaksskatten.

Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhandelsbolag har i statsverkspropositionen beräknats till 31 miljoner kronor, vilket belopp även hade föreslagits av kontrollstyrelsen. I skrivelse den 13 mars 1952 har styrelsen föreslagit en höjning med en miljon kronor i förhållande till dess tidigare beräkning. Riksräkenskapsverket föreslår därför, att ifrågavarande titel i det slutliga riksstatsförslaget upptages till 32 miljoner kronor.

Omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker. Denna titel upptogs i statsverkspropositionen till 625 miljoner kronor, vilket belopp även föreslagits av riksräkenskapsverket. Kontrollstyrelsen, som i sin beräkning i november 1951 uppskattat inkomsterna på titeln till 600 miljoner kronor, har i sin förnyade beräkning bibehållit detta belopp. Titeln beräknas av riksräkenskapsverket för innevarande budgetår inbringa 600 miljoner kronor, mot i riksstaten för nämnda budgetår upptagna 560 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket har för budgetåret 1952/53 inte funnit anledning före-

slå ändring av det i statsverkspropositionen uppförda beloppet, 625 miljoner kronor.

Omsättnings- och utskänkningskatt å vin har i statsverkspropositionen beräknats till 40 miljoner kronor. Detta belopp hade även föreslagits av kontrollstyrelsen. Vid sin förnyade beräkning har nämnda myndighet uppskattat dessa inkomster till 45 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket föreslår, att detta belopp upptages i det slutliga riksstatsförslaget.

Maltdrycksskatt. Denna titel beräknades i november 1951 av kontrollstyrelsen till 73 miljoner kronor. Detta belopp föreslogs även av riksräkenskapsverket och finnes uppfört i statsverkspropositionen. Kontrollstyrelsen har i skrivelse den 13 mars 1952 vidhållit sin tidigare beräkning. Inkomsterna på titeln beräknas för innevarande budgetår till 75 miljoner kronor. Enligt riksräkenskapsverkets uppfattning finnes ingen anledning att vänta en nedgång av uppbörden under påföljande budgetår. Ämbetsverket anser därför, att inkomstiteln i det slutliga riksstatsförslaget bör upptagas till samma belopp, som nu beräknas för innevarande budgetår, eller 75 miljoner kronor.

För *skatt å läskedrycker* beräknade kontrollstyrelsen i november 1951 33 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket föreslog för sin del, att titeln skulle beräknas till 35 miljoner kronor, vilket belopp även upptogs i statsverkspropositionen. Kontrollstyrelsen har vid sin förnyade beräkning uppskattat inkomsterna på titeln till 34 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket finner ej anledning föreslå ändring av det i statsverkspropositionen uppförda beloppet.

Statlig nöjesskatt. Riksräkenskapsverket beräknade i december 1951 denna inkomstitel till 45 miljoner kronor, vilken uppskattning godtagits i statsverkspropositionen. Länsstyrelserna beräknade i november 1951 titeln till 43,8 miljoner kronor, medan deras förnyade uppskattningar upptaga en sammanlagd inkomst av 45,6 miljoner kronor. Inkomsterna på ifrågakvarande titel ha under den hittills gångna delen av innevarande budgetår visat en stigande tendens och beräknas för hela budgetåret till 48 miljoner kronor mot i riksstaten upptagna 40 miljoner kronor. Med hänsyn härtill anser riksräkenskapsverket, att det i statsverkspropositionen upptagna beloppet, 45 miljoner kronor, bör höjas till 50 miljoner kronor.

Skatt å elektrisk kraft. Riksräkenskapsverket beräknade i december 1951 inkomsterna på denna titel till 85 miljoner kronor. Under hänvisning till att förslag till viss ändring av gällande bestämmelser med avseende på skattens uttagande hos förbrukare avsågs senare komma att föreläggas riksdagen upptogs titeln i fråga i statsverkspropositionen till 45 miljoner kronor. Sådant förslag har sedermera framlagts i proposition nr 162, varvid statsverkets inkomster under budgetåret 1952/53 beräknats till 45 miljoner kronor. Inkomsterna på titeln böra i det slutliga riksstatsförslaget upptagas till nämnda belopp.

Inkomstiteln *postverket* har i statsverkspropositionen upptagits till 35 miljoner kronor. Denna beräkning byggde bland annat på antagandet om oförändrade taxor samt, vad beträffar lönerna, samma rörliga tillägg som utgått under år 1951. Generalpoststyrelsen har i skrivelse den 7 mars 1952 avgivit förnyad beräkning av inkomsterna på titeln i fråga. Styrelsen föreslår där, att det i statsverkspropositionen upptagna beloppet sänkes till 10 miljoner kronor. Den nya beräkningen bygger bland annat på förutsättningen, att propositionerna nr 60 angående höjning av statstjänstemännens löner m. m., nr 61 angående provisoriskt lönetillägg för tjänstgöring på s. k. obehärlig arbetstid samt nr 107 angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. vinna riksdagens bifall. Å andra sidan har styrelsen vid beräk-

ningen av postverkets inkomster tagit hänsyn till att den i skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 mars 1952 hemställt om vissa portohöjningar m. m. Styrelsen har även meddelat, att den har för avsikt att ingå till Kungl. Maj:t med hemställan, att postverkets ersättning för bestyret med skatteuppbörden samt för utbetalning av folkpensioner och allmänna barnbidrag ökas för tiden från och med den 1 januari 1952. Det av generalpoststyrelsen beräknade överskottet på 10 miljoner kronor bygger på förutsättningen att dessa förslag bifallas. Kungl. Maj:t har i proposition nr 160 förelagt riksdagen förslag till vissa portohöjningar m. m., varvid postverkets överskott för budgetåret 1952/53 i händelse av bifall till propositionen uppskattas till 10 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket föreslår, att i det slutliga riksstatsförslaget som inkomst av postverket uppföres 10 miljoner kronor.

I propositionen nr 233 har departementschefen vidare anfört bl. a. följande:

Såsom jag framhöll i årets statsverksproposition, var det tydligt att det statsfinansiella läget under *budgetåret 1951/52* undergått avsevärda förskjutningar. Det kunde därför förutses att budgetutfallet till följd av den oväntat starka inkomststegringen skulle komma att i hög grad avvika från vad som förutsågs våren 1951, när riksstaten uppgjordes. I de av riksräkenskapsverket senast företagna uppskattningarna har inkomsterna uppräknats ytterligare. Av olika skäl blir likväl inkomstöverskottet å driftbudgeten betydligt mindre än hälften av vad som beräknades vid årsskiftet 1951/52. För det första kommer enligt av riksräkenskapsverket numera företagna kontrollundersökningar en förskjutning av fyllnadsbetalningarna av preliminärskatt avseende inkomståret 1951 att äga rum till budgetåret 1952/53. Det belopp varmed fyllnadsbetalningarna sålunda skulle minska och återkomma som kvarstående skatt våren 1953, har av riksräkenskapsverket beräknats bli av storleksordningen 200 miljoner kronor. Den sålunda skedda förskjutningen innebär att aktiebolagen icke i den avsevärda utsträckning — som enligt riksräkenskapsverkets beräkningar antagits — erlagt fyllnadsbetalningar till preliminärskatten. Ämbetsverket har emellertid i sin i det föregående redovisade inkomstberäkning framhållit möjligheten att verkningarna av den skärpta kreditpolitiken skulle kunna få denna följd. För det andra föranleder det av mig i det föregående framlagda förslaget om fondering av de i inkomsterna ingående kommunalskattemedlen en minskning av statsinkomsterna med 500 miljoner kronor. För det tredje har utgifterna undergått en ökning, som uppgår till närmare 500 miljoner kronor. Den försämring av budgetläget som de här framlagda utgifterna kan tyda på är emellertid mer skenbar än verklig. Det beräknade överskottet å driftbudgeten är tillsammans med de fonderade kommunalskattemedlen i det närmaste tillräckligt för att staten under innevarande budgetår ej skall behöva anlita lånemarknaden för täckning av medelsbehov å kapitalbudgeten eller andra liknande utgifter. Vad som härvidlag inträffat ansluter sig sålunda till vad jag i statsverkspropositionen föregående år och sedermera i samband med förslaget om komplettering av riksstatsförslaget (prop. 206: 1951) givit uttryck åt, nämligen att den statliga upplåningen till mötande av kapitalutgifter borde hållas vid lägsta möjliga belopp.

Givet är emellertid att planläggningen av finanspolitiken försvåras av att förhandsberäkningarna av budgetutfallet slå fel i så avsevärd grad som nu varit fallet. Å andra sidan ligger det i sakens natur att dylika beräkningar liksom alla siffermässiga prognoser måste vara omgivna av felmarginaler. Dessa felmarginaler måste bli mera betydande genom övergången till ett upp-bördssystem med källskattebetalning. Inkomstutvecklingen i samhället, som naturligtvis är av avgörande betydelse för skatteinkomsternas storlek, är utomordentligt svår att bedöma halvtannat till ett år i förväg. Dessutom inträffar regelmässigt under budgetårets lopp oförutsedda omständigheter som föranleder nya beslut både beträffande inkomster och utgifter. I all synnerhet gäller detta under perioder, då den ekonomiska politikens huvuduppgift blir att motverka uppkomsten av nya störningsmoment och bevara balans i samhällsekonomin. Även på skattepolitikens område kan då motåtgärder behöva tillgripas snabbt för att förhindra inflationistiska impulser att vinna spridning i det ekonomiska livet. En rad åtgärder som vidtagits under de senaste åren bör ses mot denna bakgrund. Hit hör exempelvis investeringsskatten, investeringsavgiften, bilaccisen och den föreslagna begränsningen av den fria avskrivningsrätten. Som jag tidigare framhållit har syftet härmed varit att begränsa anspråken inom investeringssektorn. Samtidigt härmed uppkommer emellertid en ökning av statsinkomsterna.

Sammanfattningsvis må framhållas att viss osäkerhet alltid vidlåder förhandsberäkningarna av budgetutfallet. De största avvikelserna mellan slutligt utfall och beräkning inträffar av naturliga skäl i tider av starka penningvärdeförändringar och inkomstförskjutningar då också snabba förändringar i den ekonomiska politiken kan bli erforderliga. Som följande uppgifter visar går emellertid avvikelserna även i negativ riktning.

	Budgetöverskott (+) eller underskott (-) i miljoner kronor		
	statsv. prop. ¹	riksstat ¹	utfall
1947/48	+ 334	+ 768	+ 466
1948/49	+ 449	+ 499	+ 311
1949/50	+ 701	+ 659	- 163
1950/51	+ 372	+ 59	+ 371

Under här angivna år har det oftare inträffat att budgetöverskottet i förhandsberäkningarna överskattats än att det underskattats. Den största avvikelserna framträder 1949/50 då både i det preliminära riksstatsförslaget och i den slutliga riksstaten ett överskott av inkomster utöver utgifter å driftbudgeten av storleksordningen 600—700 miljoner beräknades. Utfallet resulterade emellertid i ett budgetunderskott å 163 miljoner.

I förslaget till riksstat för *budgetåret 1952/53* upptogs inkomsterna till 7 865 miljoner kronor och utgifterna om hänsyn togs till medelförbrukning å äldre reservationsanslag till 6 909 miljoner kronor. Bilden har sedan dess i hög grad förändrats, beroende på förskjutningar såväl på inkomst-

¹ Inklusivt beräknad förbrukning av medel å äldre reservationsanslag.

som utgiftssidan. Enligt riksräkenskapsverkets senaste beräkningar skulle *inkomsterna* å driftbudgeten komma att uppgå till 8 428 miljoner kronor eller ett belopp som med $(8\,428 - 7\,865 =)$ 563 miljoner kronor överstiger, vad som angavs i finansplanen. Inkomsterna av konjunkturskatten beräknas här i stort uppväga bortfallet av inkomster av skatt hänförlig till skogsindustriens prisutjämningsavgifter. Skillnaden i inkomstberäkningarna beror i huvudsak på att ämbetsverket i betraktande av årets avtalsuppgörelser ansett sig böra räkna med avsevärt högre inkomstlagen för löntagare under innevarande och nästa kalenderår, än som antogs i december i fjol. För kalenderåret 1952 utgår man sålunda från en inkomstnivå som med 17 till 18 procent överstiger fjolårsgenomsnittet. För år 1953 räknar man med en icke oväsentlig inkomststegring härutöver. Som framhållits i den reviderade nationalbudgetkalkylen är det icke säkert att denna inkomstnivå för innevarande år verkligen kommer att uppnås. Detta blir beroende på storleken av löneglidningen under året. Ännu osäkrare ter sig utsikterna med hänsyn till konjunkturläget för fortsatta inkomststegringar under 1953. Ehuru jag sålunda velat understryka att ett lägre inkomstunderlag för statsverket är tänkbart, än det som riksräkenskapsverket utgått ifrån, har jag likväl i nuvarande ovissa läge ansett mig böra godtaga de av riksräkenskapsverket sålunda angivna grunderna för inkomstberäkningarna.

Med hänsyn till efter riksräkenskapsverkets inkomstberäkning eller i förevarande sammanhang framlagda förslag torde emellertid följande ändringar böra vidtagas i de av riksräkenskapsverket utförda beräkningarna av inkomsterna under budgetåret 1952/53. Det torde emellertid böra framhållas att vid redogörelsen härför inkomstförhållandena siffermässigt belysts vid en uttagningsprocent å inkomstskatten av såväl 100 som 110. Förslaget om begränsning av den fria avskrivningsrätten har beräknats medföra en ökad inkomst av bolagsskatten med 250 miljoner under budgetåret, såsom jag framhållit i proposition nr 200. Inkomsterna bör således uppräknas med detta belopp. Såsom i det föregående framhållits kommer förskjutningen av fyllnadsbetalningarna av preliminärskatt avseende inkomståret 1951 att medföra en inkomstförbättring av engångsnatur under budgetåret 1952/53 av omkring 200 miljoner kronor. Å andra sidan föranleder det i proposition nr 213 framlagda förslaget till omläggning av den statliga direkta beskattningen vid en uttagningsprocent av 100 ett inkomstbortfall av 630 miljoner kronor per år, och under första budgetåret med hänsyn till att reformen träder i kraft den 1 januari 1953 av 210 miljoner kronor. Då ett belopp av omkring 500 miljoner kronor är att hänföra till en under budgetåret tillfällig merinkomst av preliminärt influtna kommunalskattemedel, vilka i enlighet med vad jag i det föregående föreslagit bör avräknas från inkomstskatttiteln och fonderas, skulle inkomsterna minskas med detta belopp. Å andra sidan kommer för utbetalningar till kommunerna 125 miljoner kronor av de under budgetåret 1951/52 enligt i det föregående framlagt förslag på motsvarande sätt fonderade medlen att stå till förfogande. Nettot av dessa transaktioner medför därför en minskning av statsinkomsterna under 1952/53 med 375 mil-

joner kronor. I det följande föreslår jag en smärre justering av vissa titlar uppgående till sammanlagt ca 8 miljoner kronor. Under dessa förhållanden skulle inkomsterna sammanlagt komma att upptagas till $(8\,428 + 250 + 200 - 210 - 500 + 125 + 8 =)$ 8 301 miljoner kronor och sålunda överstiga det i statsverkspropositionen angivna beloppet med 436 miljoner kronor.

Beträffande *utgifterna* å driftbudgeten vilka i statsverkspropositionen upptagits till 6 809 miljoner kronor underströk jag i finansplanen att ökade utgifter var att emotse bl. a. till följd av förestående lönerogleringar för de statsanställda, subventioner å livsmedel och ytterligare utgifter för folkpensionerna. Regleringarna av löner och pensioner medför en ytterligare anslagsbelastning av 268 miljoner kronor. Här förtjänar inskjutas att detta belopp ej får tolkas som ett uttryck för de verkliga kostnaderna för statsverket av årets löne- och pensionsregleringar. I nyssnämnda siffra har nämligen inga hänsyn tagits till kostnadsökningarna för affärsverken och ej heller till lönehöjningarna för kollektivavtalsanställda. En överslagsberäkning av totalkostnaderna för lönerogleringarna i år ger till resultat ett belopp av grovt räknat 550 — 600 miljoner kronor. Härav hänför sig omkring 45 miljoner kronor till kostnader för lönehöjningar för kollektivavtalsanställda vid affärsverken och omkring 40 miljoner kronor till motsvarande kostnader vid statsförvaltningen i övrigt. Hänsyn har även tagits till ytterligare kostnader för pågående lönerogleringar. Då nämnda kostnader kommer att belasta respektive avlönings- och sakanslag och föranleda överskridanden eller ytterligare anslagsäskanden å tilläggsstat till nästa års riksdag bör hänsyn tagas härtill vid förevarande beräkningar av driftbudgetens utgiftsida. Jordbruksregleringarna, livsmedelssubventionerna och kostnaderna för spannmålsaktiebolaget föranleder såsom chefen för jordbruksdepartementet framhållit i proposition nr 236 ett sammanlagt anslagsbehov av 293 miljoner kronor, vilket med 50 miljoner kronor överstiger vad som preliminärt beräknats i statsverkspropositionen. Här är emellertid att märka att hithörande kostnader till ett belopp av 47 miljoner kronor därutöver beräknas kunna bestridas av medel ingående i clearingkassan för fettråvaror och sålunda ligger utanför budgeten. Kostnaderna för folkpensionerna torde böra uppräknas med hänsyn först och främst till att antalet indextillägg nu kan beräknas till sju mot sex i statsverkspropositionen. Dessutom bör en marginal för ytterligare ett tillägg beräknas med hänsyn till eventuellt inträffande stegring av levnadskostnadsindex under nästkommande budgetår. Härutöver har på hemställan av chefen för socialdepartementet under hänvisning till de till följd av jordbruksöverenskommelsen höjda livsmedelspriserna i propositionen nr 238 förslag framlagts om ett extra tillägg å folkpensioner m. m. Under dessa förhållanden bör medelsbehovet för folkpensionerna uppräknas med 105 miljoner kronor utöver vad som angivits i statsverkspropositionen. Med beaktande av de utgiftsökningar i övrigt, för vilka inledningsvis redogjorts, kan utgiftsbehovet nu förutses komma att överstiga det i finansplanen angivna beloppet med sammanlagt 588 miljoner kronor, varav 150 miljoner kronor hänför sig till beräknade överskridanden av förslags-

anslag och ytterligare erforderliga anslag till följd av lönerregleringar även som materialprisstegringar, särskilt under fjärde huvudtiteln.

Utfallet av driftbudgeten 1952/53 sådant det under här angivna förutsättningar skulle komma att gestalta sig i jämförelse med tidigare gjorda beräkningar framgår av följande sammanställning.

Driftbudgeten

(milj. kr.)

Budgetår	Inkomster	Utgifter	Överskott	Reservationsmedelsförbrukning	Verkligt överskott
1950/51	5 821	5 449	1 372	175	372
1951/52 enl. riksstaten	6 406	5 751	655	200	455
» stv.prop 1952..	7 827	5 967	1 860	200	1 660
ny beräkning.....	7 300	6 596	704	50	654
1952/53 enl. stv.prop.....	7 865	6 809	1 056	100	956
ny beräkning (100%)	8 301	7 397	904	100	804
(110%)	8 391	7 397	994	100	894

Driftbudgeten skulle sålunda vid en uttagningsprocent å inkomstskatten av 100 komma att giva ett inkomstöverskott å formellt 904 miljoner kronor och reellt under hänsyntagande jämväl till förbrukningen av medel å äldre reservationsanslag 804 miljoner kronor. Vid en uttagningsprocent av 110 skulle motsvarande siffror utgöra 994 resp. 894 miljoner kronor.

Det är emellertid att märka att de i sammanställningen redovisade budgetöverskotten till huvudsaklig del är sammansatta av tillfälliga inkomster och inkomster av engångsnatur enligt följande uppställning.

Tillfälliga statsinkomster i milj. kronor 1952/53:

Skatteinkomstökning på grund av begränsning av rätten till fria avskrivningar	250
Förskjutning av fyllnadsbetalningar av preliminärskatt avseende inkomståret 1951.....	200
Investeringsavgift	100
Investeringskatt	50
Konjunkturvinstkatt	150
Varuskatt (bilaccis)	70
Elskatt	45

865

Dessa inkomster härleder sig huvudsakligen från skattepolitiska åtgärder av kortvarig natur som vidtagits för att dämpa överkonjunkturen inom näringslivet genom begränsning av investeringsverksamheten. I ett annat kon-

¹ Reservationsmedelsförbrukning å äldre anslag inräknad.

² Därav riksstat 5 751, tilläggsstater I och II 726 samt överskridanden 119 mkr.

junkturläge är dessa åtgärder obehövlige och skulle därför slopas. De tillfälliga inkomsterna för statsverket skulle försvinna och därmed också praktiskt taget hela budgetöverskottet. Av en förändrad konjunktur föranledd upp- mjukning av kreditrestriktionerna skulle leda till att kvarskatteräntan finge avsedd effekt och sålunda icke medförde någon förskjutning av fyllnadsbe- talningarna i så stor utsträckning som nu framträtt.

Det finns i och för sig ingen anledning till oro inför ett dylikt perspek- tiv, utan detta ligger tvärtom i linje med en konjunkturdämpande ekono- misk politik på något längre sikt.

Av vad nu sagts kan också vissa slutsatser beträffande skattepolitiken dragas. De här framlagda beräkningarna av budgetutfallet visar enligt min uppfattning att vissa förutsättningar skulle föreligga för ett genomförande i full utsträckning av den å 1949 års skattekommittés förslag grundade stat- liga beskattningsreformen, om blickfältet begränsas till det närmast fram- förliggande budgetåret. Under här angivna förutsättningar skulle åtminstone skenbart kravet på en överbalanserad driftbudget kunna förenas med en skattesänkning av angiven omfattning.

Detta beror emellertid därpå att inkomstbortfallet på grund av skatte- reformen under det första budgetåret som nämnts begränsas till endast en tredjedel av årskostnaden. Om man gjorde det tankeexperimentet att reform- en genomfördes med verkan från budgetårets början skulle emllertid de ordinarie statsinkomsterna ej förslå att täcka den ytterligare kostnaden för skattereformen, eller 420 miljoner kronor. Om man räknar bort cirka 200 miljoner kronor i kostnaderna för jordbruksregleringarna, som är av natur att kunna täckas av tillfälliga inkomster, föreligger för närvarande enligt beräkningarna ett verkligt överskott av ordinarie inkomster av [804 — (865 — 200) =] 139 miljoner kronor. Inte ens om man bortsåg från den till 100 miljoner kronor beräknade förbrukningen av medel å äldre reservationsan- slag skulle sålunda överskottet av ordinarie statsinkomster förslå. Hade däremot uttagningsprocenten för den statliga inkomstskatten utgjort 110 skulle överskottet av ordinarie statsinkomster vara tillräckligt stort för att uppväga det inkomstbortfall som skattereformen förorsakar.

Vid bedömande av frågan om uttagningsprocentens storlek bör, såsom jag upprepade gånger och senast i anslutning till skatteförslagets framläggande för riksdagen understrukit, avgörande vikt fästas vid det statsfinansiella läget *budgetåret 1953/54* då inkomstbortfallet till följd av skattereformen kommer att i full utsträckning påverka statsinkomsterna. Härunder kom- mer sålunda inkomstbortfallet vid en uttagningsprocent av 100 att uppgå till 630 miljoner kronor motsvarande en inkomstminskning av 420 miljoner kronor i förhållande till budgetåret 1952/53. Att man under budgetåret 1953/ 54 har att emotse ett överskott å driftbudgeten av ordinarie statsinkomster av sådan omfattning att det skulle uppväga detta ytterligare inkomstbortfall kan man ej räkna med. Under budgetåret 1952/53 uppgår som den tidigare redögörelsen ger vid handen, det formella överskottet av ordinarie stats- inkomster vid en uttagningsprocent av 100 till ett så blygsamt belopp som

(904 — 865 =) 39 miljoner kronor, vilket helt ligger inom felmarginalen för beräkningarna. Jag vill här också erinra om att inkomstberäkningarna för nästa budgetår motsvarar ett jämförelsevis optimistiskt antagande i fråga om den fortsatta konjunktur- och inkomstutvecklingen. Vad budgetens utgiftssida beträffar är det visserligen möjligt att en viss begränsning av statsutgifterna skulle kunna ernås genom borttagande av jordbrukssubventionerna. Maximalt skulle härigenom, som förut antytts, ett belopp på högst 200 miljoner kronor kunna inbesparas. Å andra sidan, såsom vissa överslagsberäkningar utvisar, måste man räkna med utgiftsökningar av automatisk natur framför allt på försvars-, social- och ecklesiastikhuvudtitlarna å ett belopp av storleksordningen 400 miljoner kronor, vilket för övrigt stämmer väl med de senaste årens erfarenheter. Eftersom någon täckning för dessa utgifter icke kan väntas föreligga skulle budgeten sålunda ej kunna balanseras. Härtill kommer att det knappast är realistiskt att räkna med att utgiftsökningarna skall kunna begränsas till automatiska utgiftsökningar, som i huvudsak varit fallet under de senaste åren. Så betydande eftersatta behov inom den statliga sektorn av ekonomien särskilt vad gäller den sociala reformverksamheten gör sig redan nu gällande, att en viss ökning av statsverksamheten och kostnaderna härför blir ofrånkomlig i längden.

Mot bakgrunden av vad nu anförts framstår utsikterna för ett genomförande i full utsträckning av skattereformen med bibehållande av en sund finanspolitik som föga realistiska. Om man med hänsyn till det jämförelsevis gynnsamma statsfinansiella läget under nästa budgetår skulle genomföra skattereformen med bibehållande av nuvarande uttagningsprocent för den direkta inkomstskatten skulle detta sålunda uppenbarligen medföra påtagliga risker för att man nödgades vidtaga en höjning av uttagningsprocenten redan påföljande år. Detta är icke lämpligt. En hållbar grund för skattereformen i nuvarande läge kan därför endast skapas om uttagningsprocenten nu fastställs vid en nivå som ökar utsikterna att balansera budgeten också 1953/54. Därest det skulle visa sig att budgetläget under detta år skulle gestalta sig mera gynnsamt än man nu kan emotse kommer självfallet frågan om sänkning av uttagningsprocenten att upptagas till prövning. De överväganden som jag här redovisat leda sålunda fram till förslaget att uttagningsprocenten för den direkta inkomstskatten fastställs till 110 från och med den 1 januari 1953. Budgetutfallet under denna förutsättning framgår närmare av den förut redovisade tablån för driftbudgeten.

I anslutning till vad jag i det föregående förordat torde å riksstatens inkomstsida böra uppföras en ny titel såsom bevillning under delrubriken skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse, nämligen Konjunkturskatt.

Jag torde därefter få framlägga förslag rörande grunderna för uttagande av preliminär skatt för inkomst under nästa budgetår. Beträffande procenttalet för nästkommande budgetårs *förra* hälft vill jag erinra om att detta procenttal — jämlikt stadgande i 12 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 576)

Utskottet. I statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen, att skogsvårdsavgift enligt förordningen om skogsvårdsavgift skall för år 1952 utgå med en och en halv promille. Kungl. Maj:t har vidare i den föreliggande propositionen nr 233 förordat, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för förra hälften av budgetåret 1952/53 med 100 procent av grundbeloppet och för senare hälften av samma budgetår med 110 procent av grundbeloppet. I sistnämnda proposition har Kungl. Maj:t slutligen avgivit förslag till beräkning av bevilningarna för budgetåret 1952/53.

I de likalydande motionerna I: 508 (av herr Ewerlöf m. fl.) och II: 663 (av herr Hjalmarson m. fl.), de likalydande motionerna I: 509 (av herr Bergvall m. fl.) och II: 664 (av herr Ohlin m. fl.) samt motionen I: 504 (av herrar Ola Persson och Öhman) har yrkats, att procenttalet för den statliga inkomstskatten skall bestämmas till 100 för hela budgetåret 1952/53. Vidare har i den vid riksdagens början väckta motionen II: 136 (av herr Jonsson i Skedsbygd m. fl.), i den del motionen upptagits till behandling i detta betänkande, hemställts om vidtagande av sådana åtgärder, att skattetrycket återställes till den höjd detsamma erhöll vid genomförandet av 1947 års statsskattereform.

Såsom skäl för de i motionerna framförda yrkandena om att procenttalet för den statliga inkomstskatten även för senare hälften av instundande budgetår skall fastställas till 100 har anförts i huvudsak följande. I motionerna I: 508 och II: 663 samt motionerna I: 509 och II: 664 har uttalats, att utrymme i budgeten för nästkommande budgetår föreläge för ett uttag av statlig inkomstskatt med 100 procent av grundbeloppet. Vad angår budgeten för det därefter kommande budgetåret har i dessa motioner anmärkts, att utfallet för närvarande icke kunde med säkerhet bedömas. Motionärernas uppfattning av värdet av en skattesänkning kan sammanfattas däri, att en sådan sänkning stimulerade till produktiva insatser och ett ökat sparande. I anslutning därtill ha motionärerna vidare som sin mening framhållit, att en omläggning av den statliga inkomstskatten på grundval av 1949 års skatteutrednings förslag förutsatte en uttagningsprocent av 100. Betydelsen av en skattesänkning har ur ovan refererade synpunkter understrukits i motionen II: 136. Slutligen har i motionen I: 504 anförts, att riksdagen borde tillse att skattetrycket icke överskred 1947 års nivå.

Utskottet har i sitt betänkande nr 50 i anledning av propositionen nr 213 med förslag till omläggning av statsbeskattningen framhållit, att en sänkning av den direkta statliga beskattningen vore önskvärd. Fullständig enighet torde råda i detta hänseende, och utskottet vill därför betona, att förefintliga meningsskiljaktigheter gälla möjligheterna för en skattesänkning. Eftersom enligt gällande bestämmelser procenttalet för den statliga inkomstskattens uttagande skall vara detsamma under hela kalenderåret 1953 måste vid bedömandet av möjligheterna för en sänkning hänsyn tagas ej allenast

till det beräknade budgetutfallet för nästkommande budgetår utan även till utsikterna i detta hänseende för tiden därefter. Utan att här närmare granska de motiv, som kunna förebringas för genomförande av lättnad i den direkta beskattningen och om vilkas inbördes relativa betydelse olika meningar kunna råda, torde i detta sammanhang förtjäna att konstateras, att en skattsänkings gynnsamma verkningar allvarligt skulle äventyras om icke underlag kan bedömas föreligga för sänkningens bestånd under kommande år.

Enligt statsverkspropositionen beräknades det verkliga överskottet å driftbudgeten för nästkommande budgetår till 956 miljoner kronor. I propositionen nr 233 beräknas detta budgetöverskott till 804 respektive 894 miljoner kronor vid en uttagning av 100 respektive 110 procent av inkomstskattens grundbelopp. Utskottet vill härvid erinra om att överbalanseringen av budgeten — oavsett om uttagningsprocenten bestämmes till 100 eller 110 — väsentligen uppkommer genom tillfälliga inkomster och inkomster av engångsnatur. Sistnämnda inkomster, beräknade till sammanlagt 865 miljoner kronor, härleda sig såsom framgår av propositionen nr 233 huvudsakligen från skattepolitiska åtgärder av kortvarig natur, som vidtagits för att dämpa överkonjunkturen inom näringslivet genom begränsning av investeringsverksamheten. Däremot är budgetöverskottet, om hänsyn allenast tages till ordinarie statsinkomster och med bortseende från en till 100 miljoner kronor beräknad förbrukning av medel å äldre reservationsanslag, allenast 39 miljoner kronor vid en uttagningsprocent av 100. Motsvarande överskott vid en uttagning av 110 procent kan beträknas till 129 miljoner kronor. Härvid bör emellertid beaktas, att inkomstbortfallet för budgetåret 1952/53 på grund av en skattesänkning är begränsat till allenast en tredjedel av vad inkomstminskningen motsvarar för helt budgetår. Det nu angivna siffermaterialet ger vid handen att en skattesänkning enligt 1949 års skatteutrednings förslag och med ett uttag av 100 procent av grundbeloppet av den statliga inkomstskatten är möjlig om avseende fästes vid budgetutfallet allenast under nästkommande budgetår.

Inkomstbortfallet för helt budgetår kan beräknas till 630 miljoner kronor vid en uttagning av 100 procent av grundbeloppet och till 360 miljoner kronor vid 110 procents uttag. Då enligt utskottets mening en skattesänkning icke kan grundas på inkomster av tillfällig karaktär måste det villkoret uppfyllas att ett överskott av ordinarie inkomster under budgetåret 1953/54 kan med hög grad av tillförlitlighet förväntas vara för handen och av en storleksordning motsvarande det av skattesänkningen föranledda inkomstbortfallet. I fråga om inkomstsidan i budgeten för budgetåret 1953/54 kan — med hänsyn till konjunkturläget sådant detsamma nu föreligger — icke förväntas någon större ökning. Ett uttag av 100 procent av grundbeloppet under sistnämnda budgetår skulle medföra ett inkomstbortfall å ett 420 miljoner kronor högre belopp än under budgetåret 1952/53. Mot detta inkomstbortfall skulle vid oförändrade utgifter svara ett överskott av ordinarie statsinkomster av 139 miljoner kronor. Vad beträffar anspråken på budgetens ut-

giftssida för budgetåret 1953/54 kan emellertid överslagsvis beräknas att de automatiska utgiftsökningarna framför allt på försvars-, social- och ecklesiastikhuvudtitlarna komma att uppgå till omkring 400 miljoner kronor. Även om samtidigt jordbrukssubventionerna slopades skulle sålunda utgifterna komma att öka med minst 200 miljoner kronor. Utskottet finner, att de nu anförda uppgifterna utvisa att budgeten för budgetåret 1953/54 vid en uttagningsprocent av 100 icke skulle, såvitt nu kan bedömas, komma att balansera. Även vid en uttagningsprocent av 110 kan budgetläget förväntas bli ansträngt.

Med hänsyn till vad ovan anförts anser sig utskottet icke kunna tillmötesgå motionärernas förslag. Utskottet tillstyrker således att skatteprocenten i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag för förra hälften av budgetåret 1952/53 skall utgöra 100 och för senare hälften av samma budgetår 110.

Mot det i statsverkspropositionen framlagda förslaget angående skogsvårdsavgiften för år 1952 har utskottet intet att erinra. Utskottet finner ej heller anledning till erinran mot de av departementschefen i propositionen nr 233 gjorda inkomstberäkningarna.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition nr 233 framlagda förslag angående skatteprocenten samt med avslag å de likalydande motionerna I: 508 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 663 av herr Hjalmarson m. fl., de likalydande motionerna I: 509 av herr Bergvall m. fl. och II: 664 av herr Ohlin m. fl., motionen I: 504 av herrar Ola Persson och Öhman ävensom motionen II: 136 av herr Jonsson i Skedsbygd m. fl. — sistnämnda motion såvitt densamma behandlas i detta betänkande — besluta att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för förra hälften av budgetåret 1952/53 med 100 procent av grundbeloppet och för senare hälften av samma budgetår med 110 procent av grundbeloppet;

B) att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag angående skogsvårdsavgiften besluta, att skogsvårdsavgift enligt förordningen om skogsvårdsavgift skall för år 1952 utgå med en och en halv promille; samt

C) att bevillningarna för budgetåret 1952/53 måtte beräknas sålunda:

	Kronor	Kronor
Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.	4 555 000 000	
Kupongskatt	4 000 000	
Utskiftningsskatt och ersättningskatt	1 000 000	
Skogsvårdsavgifter	4 600 000	
Konjunkturskatt	150 000 000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter....	200 000	
Arvslottsskatt, gåvoskatt och kvarlåtenskapsskatt	65 000 000	
Lotterivinstskatt	34 000 000	
Omsättnings- och expeditionsstämplor m. m.	60 000 000	4 873 800 000
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	180 000 000	
Bensinskatt	325 000 000	505 000 000
Tullar och acciser:		
Tullmedel	350 000 000	
Varuskatt	225 000 000	
Accis å margarin och vissa andra fettvaror	3 000 000	
Skatt å kaffe	17 000 000	
Tobaksskatt	575 000 000	
Brännvinstillverkningskatt ...	24 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihandelsbolag	13 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhandelsbolag	32 000 000	
Omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker	625 000 000	
Omsättnings- och utskänkningskatt å vin	45 000 000	
Maltdrycksskatt	75 000 000	
Skatt å läskedrycker	35 000 000	
Statlig nöjesskatt	50 000 000	
Skatt å elektrisk kraft	45 000 000	2 114 000 000
Postverket (överskott)		10 000 000.

Stockholm den 23 maj 1952.

På bevillningsutskottets vägnar:

FILIP KRISTENSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Franzon*, Petrén*, Velander, Falk, Ramberg, Niklasson, Wehtje och Werner; samt

från andra kammaren: herrar Kristensson i Osby, Björklund*, Orgård, Persson i Svensköp, Hagberg i Malmö, Sjölin, Ohlsson i Kastlösa, Vigelso, Kärlander och Henriksson.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservation

av herrar *Kristensson* i Osby, *Petrén*, *Velander*, *Wehtje*, *Persson* i Svensköp, *Hagberg* i Malmö och *Sjölin*, vilka under hänvisning till innehållet i de likalydande motionerna I: 508 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 663 av herr Hjalmarson m. fl. samt de likalydande motionerna I: 509 av herr Bergvall m. fl. och II: 664 av herr Ohlin m. fl. ansett, att utskottets hemställan i punkterna A) och C) bort ha följande lydelse:

»A) att riksdagen måtte med förklarande att Kungl. Maj:ts i proposition nr 233 framlagda förslag angående skatteprocenten icke kunnat av riksdagen oförändrat antagas samt med bifall till de likalydande motionerna I: 508 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 663 av herr Hjalmarson m. fl. samt de likalydande motionerna I: 509 av herr Bergvall m. fl. och II: 664 av herr Ohlin m. fl. besluta att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1952/53 med 100 procent av grundbeloppet;

C) att bevillningarna för budgetåret 1952/53 måtte beräknas sålunda:

	Kronor	Kronor
Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.	4 465 000 000	
Kupongskatt — — — (= utskottet s. 30 rad 6—rad 17 upifrån) — — — expeditionsstämplar m. m.	60 000 000	4 783 800 000
Automobilskattemedel — — — (= utskottet s. 30 rad 18 upifrån—rad 4 nedifrån) — — —		10 000 000,